

Kaip Mėnulis veikia Žemę

Mėnulis veikia Žemę, o poveikis žmonėms yra tik tūkstančius metų plintančių mitų pasekmė. Kaip Mėnulis veikia Žemę?

Potvynių jėga

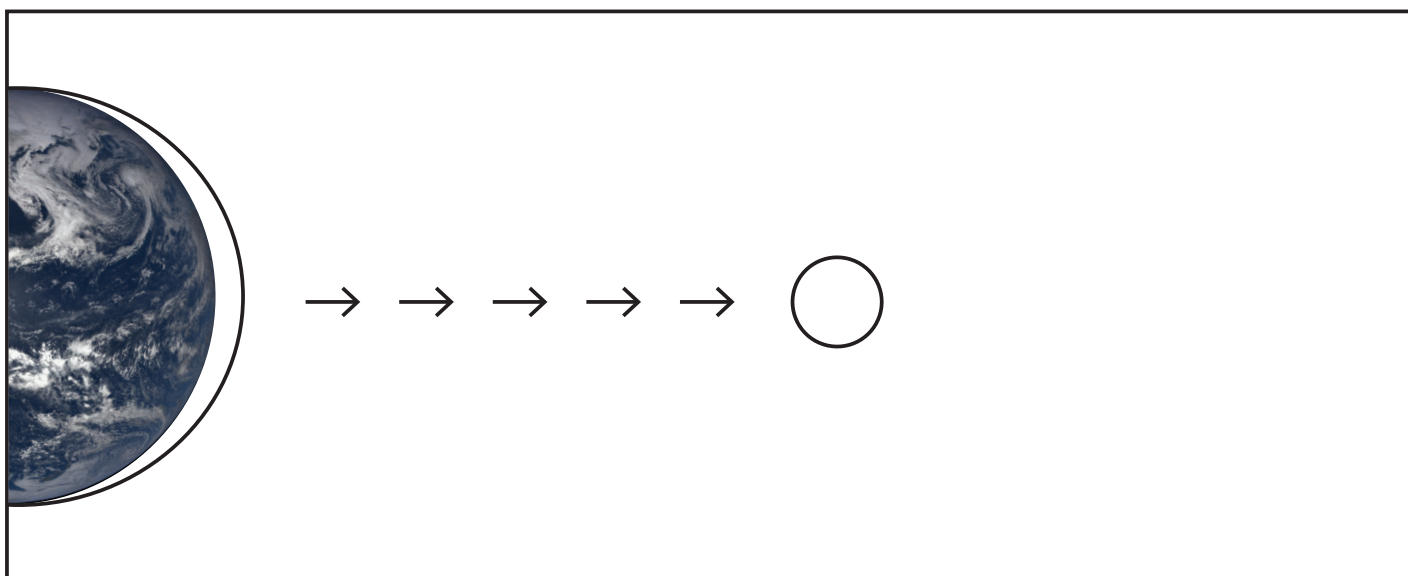
Mėnulio masė yra tik maždaug 1/100 Žemės masės, bet jis yra pakankamai arti, kad galėtų paveikti didžiulius objektus – vandenynus ir žemynus. Tačiau poveikis žemynams yra toks menkas, kad pastebimas tik naudojant specialius matavimo instrumentus. O vanduo kur kas lengviau pasiduoda gravitaciniam poveikiui, todėl kyla potvynių ir atoslūgių.

Mėnulio trauka Žemėje yra nevienoda: ten, kur Mėnulis arčiau, ji stipresnė, o ten, kur toliau – silpnesnė. Mėnulio trauka labiausiai veikia ties Žemės pusiauju. Virš ploto, ties kuriuo „kabo“ Mėnulis, vandenynas tarsi sutraukiamas į gumbą, išgaubiamas. Toks gumbas atsiranda ir kitoje planetos pusėje.

Kadangi Žemė apie savo ašį apsisuka per 24 val., o Mėnulis sukasi ta pačia kryptimi, sukeltos potvynio bangos Žemę pereina per 24 val. 50 min.

Nors paprastai sakome, kad Žemė turi keletą vandenynų, techniškai vandenynas yra tik vienas. Vientisas vandens sluoksnis, vietomis atskirtas žemynais. Būtent jie „trukdo“ vandeniui visiškai pasiduoti Mėnulio gravitacijai, todėl potvyniai ir atoslūgiai ne visur yra labai stipriai pastebimi.

Tiesa, Saulė, kaip ir Mėnulis, taip pat veikia potvynius. Maždaug kas dvi savaites Saulės ir Mėnulio jėgos susivienija, todėl potvyniai ir atoslūgiai yra stipresni negu kitomis dienomis. O kadangi Saulė yra per toli, jos gravitacinis poveikis Žemei yra kur kas silpnesnis – Mėnulio trauka yra bent du kartus stipresnė.

Mėnulio mitų galia

Kadangi Mėnulis ir jo besikeičiančios fazės matomos visiems žmonėms, kol pirmosios civilizacijos nežinojo, kas tai yra, sukūrė įvairių mitų. Tada dar nebuvo galingų teleskopų ar robotų, kuriuos būtų buvę galima nutupdyti ant Mėnulio paviršiaus, todėl pažinimas vykdavo pasitelkus vaizduotę. Gaila, kad dabar, kai jau esame gerai ištyrinėję Mėnulį ir jo poveikį, mitai visuomenėje vis dar gajūs.

Labiausiai mitais apipinta pilnatis. Mėnulis aplink Žemę apsisuka per 27,3 dienas. Jis sukasi ta pačia kryptimi, kuria Žemė sukasi aplink Saulę, todėl prireikia papildomos 2,2 dienos, kad atsidurtų priešingoje planetos pusėje negu Saulė. Taigi iš viso – 29,5 dienos, arba – mėnuo.

Senovėje pilnatį pradėta sieti su keistu ir nepaaiškinamu žmonių elgesiu. Netgi tikėta, kad pilnatis pažadina vilkolakius ir kitas mitines būtybes.

Kiek modernesniais laikais imta tikėti, kad per Mėnulio pilnatį įvyksta daugiau avarių, dažniau pasireiškia įvairių ligų, ypač psichinių, įvyksta daugiau traumų, neigiamai reaguoja laukiniai

gyvūnai ir pan. Atlikta begalė mokslinių tyrimų, bandant patikrinti kiekvieną iš šių mitų, tačiau įrodymų nerasta, Mėnulio poveikis yra tik mūsų galvose.

Pvz., iki 80 proc. žmogaus kūno sudaro skysčiai. Kai kurie mano, kad Mėnulis gali paveikti tuos skysčius, nes veikia Žemės vandenynus. Mėnulio potvynio jėgos negali veikti žmogaus kūno, kadangi gravitacija yra per silpna jėga, Mėnulis – labai nedidelis kosmoso kūnas, o žmogus – per mažas, kad galėtų būti kaip nors paveiktas. Pvz., net Didžiuosius ežerus (JAV ir Kanadoje) Mėnulio jėga veikia tik vos vos.

Jeigu žmogaus kraujo ir limfinė sistema būtų taip lengvai paveikiama tokios silpnos gravitacijos, neatlaikytume net kėlimosi liftu.

Bet kuris šalia jūsų esantis daiktas, pastatas ar žmogus gravitaciškai veikia kur kas stipriau negu Mėnulis. Be to, gravitacijos poveikis nepasikeičia vien todėl, kad Mėnulį apšviečia Saulė.

Taigi laikui bėgant mokslininkams tapo aišku, kad Mėnulio pilnatis žmonių neveikia, tačiau šimtus ir net tūkstančius metų gyvavusių mitų atsikratyti ne taip lengva. Taigi dar turi praeiti šiek tiek laiko, kol išmoksime ne baisėtis, o grožėtis gražiai apšviestu Mėnuliu.

